

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Toila Vallavalitsus
toilavv@toila.ee
Pikk tn 13a
Toila alevik, Toila vald
41702, Ida-Virumaa

08.12.2025 nr 5.1-3/30757-1

JÄRELEVALVE AKT

I. ÜLDSÄTTED

- 1.1. Järelevalve teostamise õiguslik alus: sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 157 lõige 3 ja lastekaitseseaduse (LasteKS) § 38 lõige 6.
- 1.2. Järelevalve teostamisel kontrolliti: Toila Vallavalitsuse lastekaitsetöötajate vastavust lastekaitseseaduse (LasteKS) §des 19 ja 20 sätestatud nõuetele, hinnati, kas kohaliku omavalitsuse üksus on loonud tingimused lastekaitse töö korraldamiseks ning analüüsi lastekaitsetöö menetlusi.
- 1.3. Järelevalve teostamise koht: Toila Vallavalitsus (registrikood 75001477), aadress Pikk tn 13a, Toila alevik, Toila vald, 41702, Ida-Virumaa. Kontaktandmed: telefon: +372 336 9845, e-post: toilavv@toila.ee.
- 1.4. Paikvaatluse aeg: 26.09.2025 kell 11.00-13.00.
- 1.5. Järelevalve teostajad: Sotsiaalkindlustusameti (SKA) üldosakonna järelevalve talituse juhtivspetsialist Aasa Harjak ja peaspetsialist Monika Aun.
- 1.6. Järelevalvemenetluses kasutatud meetodid: paikvaatlus, kirjalik küsitlemine, intervjuu, dokumentide ja STAR andmete analüüs.
- 1.7. Järelevalvetoimingute juures osales laste heaolu spetsialist Eva Aleksandrina - Stolbova.

II. JÄRELEVALVE TULEMUSED

SKA tuvastas, et Toila Vallavalitsus ei ole järginud järgmisi õigusaktides sätestatud nõudeid:

- 2.1 **LasteKS §21**, mille kohaselt tuleb lähtuda lapse huvidest: kõigi last mõjutavate otsuste vastu võtmisel, vastu võtmata jätmisel ning otsuste kavandamisel eri võimaluste vahel valimisel välja selgitada lapse huvid ja lähtuda otsuse tegemisel nendest, kui esmatähtsast kaalutlusest

ning selgitada välja kõik asjassepuutuvad lapse olukorra ja isikuga seonduvad asjaolud ning muu informatsioon, mis on vajalik, et hinnata otsuse mõju lapse õigustele ja heaolule.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollitud menetluses viitenumbriga 25275811961 lähtunud lapse huvidest.

- 2.2 **LasteKS § 28 lõige 1**, mille kohaselt tuleb enne abivajavale lapsele sobiva meetme kohaldamist hinnata lapse abivajadust.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollitud menetluses viitenumbritega 23265528823 ja 22252451588 enne teenusele suunamist hinnanud laste abivajadust.

- 2.3 **LasteKS § 29 lõige 3**, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus kümne päeva möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest tegema otsuse juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale ametiisikule.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbriga 22252451588 ja 20239084206 teinud otsust juhtumikorralduse algatamiseks ega algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale isikule kümne päeva jooksul peale abivajadusest teada saamist.

- 2.4 **LasteKS § 29 lõige 5**, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus abivajava lapse abivajaduse hindamisel ja abi osutamisel välja selgitama ja dokumenteerima lapse arvamuse ning lisama selle lapsega seotud kohustuslikule juhtumiplaanile, kui eriseadus ei sätesta teisiti.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbriga 22252451588, 25277358240 ja 20239084206 lapse abivajaduse hindamisel ja abi osutamisel välja selgitanud ning dokumenteerinud lapse arvamust.

- 2.5 **SHS § 144 lõige 1 punkt 8**, mille kohaselt tuleb kohaliku omavalitsuse üksusel kanda STARi sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruses kehtestatud korras andmed lastekaitseseaduse tähenduses abivajava lapse ning abivajava lapse juhtumiga seotud kohtulahendite, toimingute ja menetlustoimingute kohta koosmõjus Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruse § 15 lõikega 2, mille kohaselt tuleb STARi kanda juhtumiga seotud andmed viie tööpäeva jooksul.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetluses viitenumbriga 24268412322 kandnud abivajava lapse juhtumiga seotud toiminguid STARi.

SKA tuvastas LasteKSis ja SHSis sätestatud nõuete täitmisel puudusi. Vaatamata puudustele on lastekaitsetöötaja teinud enamikes juhtumites aktiivset juhtumikorralduslikku tööd ning lapsed ei ole jäänud vajaliku abi ja toetuseta. Arvestades, et Toila Vallavalitsus on tutvunud edastatud juhtumite menetlemise analüüsiga nr 5.1-3/30754-1 ning edaspidises püütakse juhtumitöös puuduseid vältida, lõpetab SKA haldusmenetluse.

III. JÄRELEVALVEMENETLUSE KOKKUVÕTE

3.1 Lastekaitsetöö korraldamine Toila vallas

Toila valla haldusterritooriumil elab 16.09.2025 seisuga 717 last, kellest 37 lapsel on tuvastatud puue. Toila Vallavalitsus ei ole määratud ühelegi alaealisele lapsele eestkostjaks.

Toila Vallavalitsuses ei ole üle aasta lastekaitsevaldkonda juhtivat spetsialisti ning vallas töötas kuni 14.10.2025 üks laste heaolu spetsialist, kes tegeles kõikide laste ja peredega seotud valdkondadega. Laste heaolu spetsialist omas kuni 04.11.2026 sotsiaaltöötaja kutset spetsialiseerumisega lastekaitsele.

Toila Vallavalitsus kontrollib aastas vähemalt ühel korral lastekaitsetöötajale LasteKS § 20 sätestatud piirangute puudumist lastekaitsetöötajana töötamiseks. Viimane kontroll teostati 15.01.2025.

Toila valla laste heaolu spetsialistil on olnud võimalus osaleda lastekaitsealastel koolitustel ja infopäevadel ning kuni 2023 aastani ka regulaarselt supervisioonidel. 2023 aasta jooksul on läbitud pikaajalise kestvusega kovisioone ja supervisioone. Aastatel 2024 - 2025 ei ole laste heaolu spetsialist osalenud supervisioonidel.

Toila Vallavalitsuse [kodulehel](#) on kajastatud vajalikud toimingud/teenused/info lapse ja perede toetamise võimalustest.

3.2 Järelevalve menetlus

Järelevalvemenetlus lastekaitsetöö üle algatati 02.09.2025. Järelevalve teostamisel kontrolliti lastekaitsetöö korraldamise vastavust õigusaktidele ning hooldus- ja/või suhtlusõiguse seotud juhtumeid.

Järelevalvemenetluses esitatud lastekaitse valdkonda puudutavatele küsimustele vastas laste heaolu spetsialist. Vastustes kirjeldati omavalitsuse lastekaitsetöö korraldust, pakutavaid teenuseid, lastekaitse prioriteete aastatel 2024/2025 ning laste õiguste ja heaolu tagavaid põhimõtteid. Lisaks anti ülevaade lastekaitse tööprotsessidest hooldus- ja/või suhtlusõigusega seotud juhtumite lahendamise kohta ning juhtumikorraldusse kaasatud võrgustikuliikmetest.

Paikvaatlus ja vestlus laste heaolu spetsialistiga toimus Toila Vallavalitsuses 26.09.2025.

Järelevalve raames küsiti tagasisidet koostööpartneritelt, küsimustele vastasid kaheksa võrgustikuliiget, kes hindasid kümne punkti süsteemis koostööd Toila Vallavalitsusega kokkuvõttes 9,3-le punktile.

Tagasisideküsitlustest ilmneb, et koostööd Toila valla laste heaolu spetsialistiga hinnatakse usalduslikuks ja heaks, spetsialist reageerib muredele operatiivselt, toimuvad infovahetused ja võrgustikukohtumised (juhtumiarutelud, vahetu suhtlus). Tähelepanekuna on välja toodud, et ülevaade abimeetmete tulemuslikkusest on tihti jäänud väheseks, mistõttu on soovitatav luua koordineeritud ja regulaarsete kohtumiste süsteem. Väljakutseks on ka ajaliselt sobivate koostöökohtumiste leidmine ning keerukamate juhtumite lahendamine, eriti kui tegemist on peredega, kelle koostöövalmidus on pigem madal.

Koostöö laste heaolu spetsialisti ja võrgustikuliikmete vahel on üldjoontes positiivne ja tulemuslik ning ollakse valmis panustama lastekaitse süsteemi tõhusamaks muutmiseks.

3.3 Paikvaatluse ja küsitluse kokkuvõte

Toila haldusterritooriumi 2024/2025 aasta lastekaitsetöö prioriteedeks on ennetustöö läbi vanemlusprogrammide ja -hariduse, lapse peres kasvamise toetamine ja lapse kaasamine teda puudutavates otsustesse, riskiperede varajane märkamine, koostöö tõhustamine koostööpartneritega sh haridusasutustega.

Toila vallas on alates 2021 aastast võimaldatud peredele tugiisikuteenust läbi SOS Lasteküla peretugevdusprogrammi. Kogu perioodi ulatuses on tuge pakutud 11 perele, kus kasvab kokku

31 last. Aastal 2025 on tugisikuteenust määratud neljale perele, mille põhiline eesmärk on toetada pere iseiseisvat toimetulekut, märgata olemasolevaid pere ressursse/tugevusi ning tagada peredele vajalikud teenused. Laste heaolu spetsialisti hinnangul on tugisiku teenuse võimaldamine peredele oluline.

Laste heaolu spetsialist hindab oma töökoormust kõrgeks. Peamised valdkonnad on kohtuvaidlused suhtlemiskorra ja hooldusõiguse küsimustes, lapsevanemate hooldusõiguse peatamine/piiramine/ära võtmine, puuetega lastele tugimeetmete leidmine, lapsevanemate nõustamine erinevates hooldusõigusega seotud küsimustes, lapsevanematele vanemlusprogrammide organiseerimine, koolis ja lasteaedades laste hariduslike ning käitumuslike probleemide lahendamises osalemine, laste abivajaduse hindamine ja lähisuhtevägivallaga seotud juhtumite lahendamine/menetlemine.

Toila vallas on kolme viimase aasta jooksul tegeletud 9 hooldus- ja/või suhtlusõiguse juhtumiga ning ühe juhtumi puhul on tehtud kohtule taotlus ettekirjutuseks hooldusõiguslike abinõude rakendamiseks vastavalt Perekonnaseadusele (PKS) § 134 lõige 3 sätestatud nõuetele.

Hooldus-ja suhtlusõigus vaidluste juhtumitega on laste heaolu spetsialist märganud lapsevanemate teadlikkuse tõusu ning kohtuvaidlused on muutumas üha sagedasemaks. Kui hooldusõiguse vaidlus kestab umbes 2-3 aastat, siis on see kurnav kõikidele osapooltele sh juhtumikorraldajale. Spetsialisti arvates mõjutab kohtuvaidluste kestvust lapsevanemate materiaalne kindlustatus ning advokaatide kaasamine.

Toila vallas võimaldatakse lapsevanematele hooldusõiguse vaidluste lahendamiseks pereteraapiat, psühholoogilist nõustamist ja riikliku perelepitaja teenust. Üheks abimeetmeks on lastevanemate suunamine vanemlusprogrammidesse Imelised Aastad (alates 2021 on toimunud 4 gruppi) ja Gordoni Perekooli (alates 2024 on toimunud 2 gruppi). Alates 2025 aasta oktoobrist alustab suhtlustreeninguga uus Gordoni Perekooli grupp.

Lastekaitsejuhtumite lahendamisel puudub vallas juriidiline tugi, laialdasema juriidilise toe vajaduse tekkimisel ostetakse teenust sisse.

Alates 2025 aastast on Toila valla elanikkonnale võimaldatud saada läbi vaimse tervise meetme enda tervise säilitamiseks/parandamiseks tuge, info teenuse kohta on leitav Toila valla [kodulehelt](#).

3.4 Lastekaitse menetluste analüüs

Järelevalve menetluses analüüsiti STARi kantud juhtumite viitenumbritega 25275811961, 23265528823, 24268412322, 22252451588, 20239084206 ja 25277358240 menetlemist.

SKA võimaldas lastekaitsetöötajatel järelevalvemenetluse ajal kanda STARi menetlustesse teave tehtud, kuid seni sisse kandmata jäänud toimingute kohta.

Lastekaitse juhtumite menetlemise analüüs edastati Toila Vallavalitsusele 08.12.2025 (nr 5.1-3/30754-1, registreeritud dokumendihaldussüsteemis Delta).

IV. TÄHELEPANEKUD/ETTEPANEKUD/SOOVITUSED

4.1 Tähelepanekud

4.1.1 Järelevalve vestluses ilmnas, et laste heaolu spetsialisti töökoormus on kõrge, kuna peab tegelema kõigi lastekaitsetööga seotud ülesannetega (sh PPA teatiste vastuvõtmine, vaiete/kaebuste lahendamine, kohtumenetluses osalemine jm ülesanded), mis viitab märkimisväärsele töökoormusele ja vastutusele. SKA juhib tähelepanu, et kohaliku omavalitsuse ülesanne on luua lastekaitsetöö korraldamiseks vajalikud tingimused, et

tagada lastekaitseadusega sätestatud ülesannete täitmine. Spetsialisti ülekoormus võib vähendada tema tööjõudlust ja põhjustada läbipõlemist ning vajakajäämisi/puudujääke laste ja perede juhtumikorralduses.

4.1.2 Lastega töötamisel on üks peamisi põhimõtteid lapse hääle ja lapse arvamuse kuulamine ning kui lastekaitsetöötaja jätab lapse arvamuse kuulamise vahele või tõlgendab seda valesti, on oht teha ekslikke otsuseid. Seetõttu ei saa lapse abivajaduse hindamine, lapse arvamuse väljaselgitamine ja dokumenteerimine olla pinnapealne ega lastega läbiviidavad vestlused põhjalikult eesmärgistamata ja analüüsivõimalik. Veel vähem ei saa neid tegevusi jätta tegemata. Nimetatud nõue tagab parimal võimalikul moel abivajava lapse arvamuse väljaselgitamise kohustuse täitmise ja sellega võimaluse korral arvestamise ning on tihedalt seotud Lasteks § 21 (lapse huvidest lähtumine) rakendamise ja soovitame tutvuda lapse osalusõiguse rakendamise [juhendiga](#).

4.1.3 Tegevuskavasse toodud abimeetmed peavad olema mõtestatud ja eesmärgipärased. Abi osutamisel tuleb maandada kõiki hinnatud riskifaktoreid. Juhul kui pakutavad abimeetmed ei aita lapse olukorda lahendada, on vajalik tegevuskava täitmise jälgimine ja tegevuste tulemuslikkuse hindamine (vahehindamised, püstitatud eesmärkide analüüs jt toimingud).

Oluline on ajakohastada info abivajaduse hindamises, et see ei sisaldaks aegunud teavet, mida ei ole võimalik seostada kindla perioodiga. SKA juhhib tähelepanu, et kui STARis on lapse abivajaduse hindamine täidetud, koostatud tegevuskava ning need nõuetekohaselt kinnitatud, siis salvestuvad dokumendid „Menetluse dokumendid“ alla ning on edaspidi kättesaadavad.

Vahehindamisel täiendatakse abivajaduse hinnangut uue infoga sõltuvalt juhtumi keerukusest ja muutlikkusest. Suurim ajavahemik, mille järel vahehindamist teha, on iga kuue kuu möödudes, kuid keerulisemate juhtumite puhul oluliselt sagedamini. Vahehindamise sagedust aitavad planeerida lapse vanus, abivajaduse olemus ja tegevuskavas planeeritud sekkumised.

4.1.4 Järelevalve läbiviimisel selgus, et laste heaolu spetsialistil sai vajadusel juriidilist teenust sisse osta, kuid tihti ei ole see igapäevaseks tööks piisav ega paindlik. Oluline on operatiivselt abi saamine keeruliste juhtumite ja kohtuvaidluste puhul, mis on saenenud seoses lapsevanemate teadlikkuse suurenemisega.

4.2 Lastekaitsetöö paremaks korraldamiseks soovitab SKA:

4.2.1 Jätkata keerulisemate juhtumite lahendamiseks koostööd SKA laste heaolu osakonna peaspetsialistiga, et saada abi lapse abivajaduse hindamisel, leida lapse olukorra leevendamiseks lapsele ja tema perele sobivaid teenuseid ning valida lapse abivajaduse ärahoidmiseks või süvenemiseks tõhusaid meetmeid.

(allkirjastatud digitaalselt)

Monika Aun

peaspetsialist (järelevalve)